

Kap. Jakov Podić

Kap. Ivo ŠIŠEVIĆ, Dubrovnik

U ovoj godini proslavljena je 125. obljetnica otvaranja Nautičke škole u Dubrovniku. Ovom prigodom želim donijeti kratak osvrt o životu i radu kap. Jakova Podića, pomorca, prvog stručnog nastavnika i prvog direktora samostalne Nautičke škole u Dubrovniku. Kako je o njemu do danas vrlo malo pisano i to samo kao nastavniku, potrudio sam se da o njemu saznam nešto više.

Kap. Jakov Podić rođen je u Valletti na otoku Malti 22. kolovoza 1816. Potječe iz stare dubrovačke porodice, otac Mato i majka Ivana Saltarić. Bio je oženjen i imao je dvije kćeri Gjaninu, udatu u Zadruga za fotografa Burata i neudatu Rafu¹

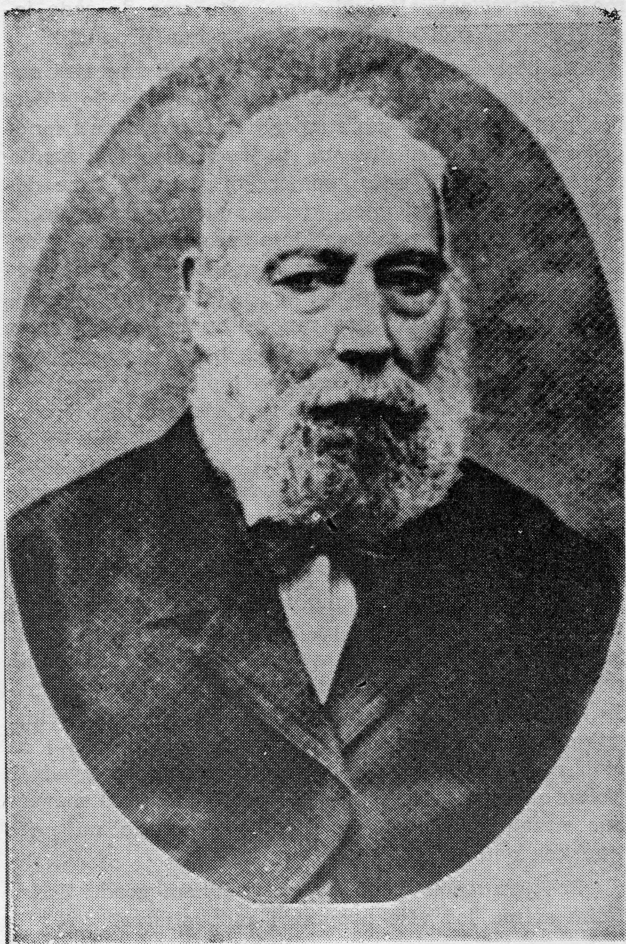
Djetinjstvo je proveo na otoku Malti, gdje mu je otac obavljao agencijske poslove. Živeći na tom otoku nije drugo ni mogao nego da se u najranijem djetinjstvu okuša s morem i da ga zavoli. Uz svoga oca, koji je službeno obilazio brodove, i mladi Jakov ih je dočekivao i ispraćao, veselio se njihovim svakodnevnim pristajanjima.² Rano je počeo ploviti jer je već u 19. godini položio ispit za kapetana trgovačke mornarice, što se vidi iz jedne isprave koja je izdata na njegov zahtjev 9. VI 1871. na Malti. U njoj se potvrđuje da je Jakov Podić 29. VII 1835. imenovan pomor-

skim kapetanom prve klase u trgovačkoj mornarici toga otoka.³

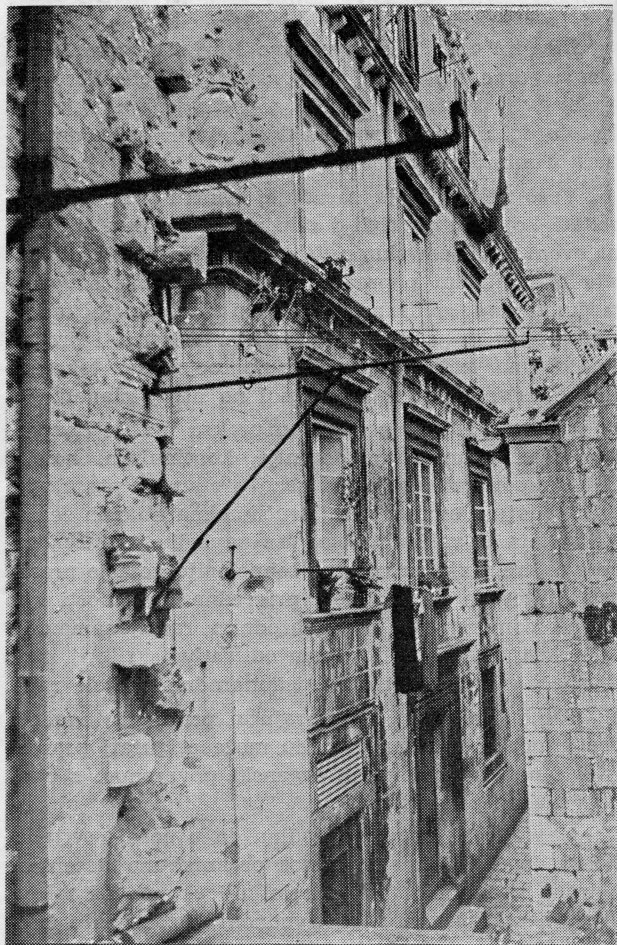
Ne zna se kad je njegova obitelj preselila u Dubrovnik. Međutim, kap. Jakov Podić plovio je i na austrijskim brodovima, jer ga 1850. godine nalazimo kao zapovjednika austrijskog brigantina »Mosè«. To se vidi iz jedne arbitražne presude u sporu u parnici koja se vodila u Livornu 8. VI 1850. pred arbitražnim sucima Luigi Giera i dr Iommaro Mangusi.⁴

Kao austrijski podanik i zapovjednik na austrijskim brodovima morao je imati austrijski brevet, pa je 1851. godine u Trstu položio stručni ispit, što mu nije bilo teško kao pomorskom kapetanu i iskusnom pomorcu.

U ono doba kako navodi Bersa: »Pomorcima nije su trebale osobite škole; praksa i iskustvo su im onda glavni učitelji; brodski zapovjednici ukrcali bi se za djetinjstva, da se zarana vježbaju u pomorskom poslu i da ih teška putovanja i opasnosti namajstore. Tehničko znanje stekli bi iz knjiga, ili bi za svojih kratkih odmora u domovini pohađali predavanja kojeg vještog matematičara ili fizičara.«⁵ O privatnim obukama u Dubrovniku su: »Isprija mlade pomorce poučavali privatno Urban Appendini i neki Devaulx, Francuz iz Marseille-a, i spremali ih za ispite, što su polagali u Triješću; tamo im je pomagala i neka masna i raskupusana rukopisna knjiga u kojoj su bila pitanja i odgovori, kao npr.: »Šta se traži od brod-

Kap. Jakov Podić

Kuća u kojoj je bila smještena prva nautička škola u Dubrovniku

skog kapetana, kad naprasno udre oluja? — Traži se od njega srčanosti i prijezir vlastitog života. — Kako ćete ploviti, kad se na more gusta magla spusti i ništa se više ne vidi? Uzdat ću se u svoje iskustvo i čekat ću, da se magla rasplina. — Koji su najgori neprijatelji svakog pomorca? — Meka postelja i polivena trpeza«, i dalje u tom smislu.⁶ Tako se i Jakov Podić pripremao da položi stručni ispit u Trstu, koji je svako bio stroži od onoga na Malti.

Razvijeno dubrovačko pomorstvo osjećalo je potrebu priučenog pomorskog kadra za svoje brodarstvo, pa se Dubrovačka trgovačka komora zalagala da se otvori nautička škola u Dubrovniku. Postavilo se pitanje podesnih stručnjaka koji bi obučavali pomorski kadar. Obratili su se pomorskoj oblasti u Trstu da bi im izišli na ruku, preporučili dobre stručnjake da bi se škola mogla što prije otvoriti. Pomorska oblast predložila je kapetana Jakova Podića, koji je 1850/51. kao izvanredni učenik pomorske akademije u Trstu najbolje položio stručni ispit. Podić se pozivu rado odazvao. Škola je otvorena i započela radom dana 16. III 1852. sa 9 učenika.⁷ Ova prva Nautička škola bila je pridružena nižoj realci čiji direktor škole je bio kanonik Nikola Arbanas, a stručni nastavnik Nautičke škole bio je kap. Podić. Zgrada u kojoj je bila otvorena prva Nautička škola u Dubrovniku, nalazila se na uglu Ulice Vrata Celeste i Ulice od Puča, do same crkve sv. Josipa, a pripadala je porodici Gozze.⁸

Te iste godine nautičke škole bile su podijeljene na velike i male. Velike su bile u Dubrovniku, Rijeci, Trstu i Veneciji, a male u Kotoru, Splitu, Zadru i Rovinju. Maleni broj đaka u ovoj školi uvjetovao je ukidanje škole u Dubrovniku odlukom 6. VIII 1860.⁹

Nije čudo da je u prve nautičke škole bilo upisano vrlo maleni broj đaka. Dvije godine školovanja za ono doba bilo je dugo, kad se za polaganje ispita pomorskog kapetana nije tražila školska sprema.

Za vrijeme dvogodišnjeg prestanka obuke u Nautičkoj školi u Dubrovniku, među nekoliko privatnih učitelja u tom razdoblju i kapetan Podić podučavao je privatno đake u svojoj kući u Pilama u Ulici M. Martinovića br. 13. Tu se nalazi i prostrana taraca s pogledom na more. Na južnom zidu tarace — prema moru nalazi se osmerokutna kamena ploča, a na uglovima iste isklesani su rimski brojevi. U sredini te ploče nalazi se gvozdeni šiljak — koji se vjerojatno upotrebljavao za astronomska opažanja. Tu su se polaznici obuke praktično vježbali i pripremali se za ispite pomorskih kapetana u Trstu.¹⁰

Nakon dvije godine (17. XI 1862.) ponovno je otvorena, ne više »Velika« već »Mala nautička škola«

smještena u samostanu Domenikanaca. Stručni učitelj opet je bio kapetan Podić. Od 12. studenoga 1874. Nautička škola u Dubrovniku postala je samostalna, ne više u sklopu niže realke, a njen prvi direktor bio je opet kapetan Jakov Podić.¹¹

U travnju mjesecu 1875. godine posjetio je Dubrovnik austrijski car Franjo Josip I, tom prilikom obišao sve škole i javne urede, a Bersa navodi: »Dođe u gimnaziju, obadje sve razrede i pohvali učenike, koji su uprav tog dana na svako profesorovo pitanje odgovarali tako točno, da su im se klupe čudile.«¹² Car je obišao i sve razrede Nautičke škole. Kad je ušao u prvi razred, predavala se geografija. Profesor je pitao đaka gdje se nalazi Beč. Đak nije znao. Car je ustao i kazao njemački: »Das ist ein skandal« («Ovo je skandal») i demonstrativno je napustio razred i Nautiku. To je toliko djelovalo na direktora škole Podića, da je pao u tešku depresiju, ili kako kažu u Dubrovniku »krenuo glavom«, povukao se u sebe i iz svoje kuće u Pilama nije nikad više izašao.¹³ Od tada je živio u prizemlju svoje kuće, a na prozoru te sobe postavljene su gvozdenne rešetke. U danima starosti proveo je život u toj sobi sam, uz asistenciju kćeri Rafe. Tako je u toj sobi u Pilama dočekao zadnji čas i zauvijek zaklopio oči u osamdeset prvoj godini života 22. kolovoza 1897.

Kapetan Jakov Podić je odgojio prve školovane generacije dubrovačkih pomoraca. On spada po svom nastavnom, organizacionom i stručnom radu u historiju našeg pomorskog školstva.

B I L J E Š K E

¹ Matica umrlih, knjiga VI, list 74, br. 36, od 20. VIII 1897.

² Malta je bila jedna od glavnih usputnih luka brodovima i jedrenjacima na putu za Mediteran i daleki Istok.

³ Vlasništvo obitelji Antuna Kirigije.

⁴ Isto kao pod 3).

⁵ J. Bersa, Dubrovačke slike i prilike (1800. — 1880), Zagreb 1941., str. 98.

⁶ Isto str. 198, 199.

⁷ Š. Savin, Postanak i razvitak dubrovačke »Nautike«, Dubrovačko pomorstvo, Dubrovnik 1952., str. 13.

⁸ Prema pričanju Rafe, kćeri kap. Jakova Podića, koju sam poznavao i u čijoj sam kući negda stanovao.

⁹ Š. Savin, str. 14.

¹⁰ Isto kao pod 8).

¹¹ Š. Savin, str. 14.

¹² J. Bersa, str. 269.

¹³ Iz sjećanja dr Mata Podića, po pričanju njegova oca dr Balda Podića.

